

ДЕНЧО МАРЧЕВСКИ ЗВЕЗДИЦА

chitanka.info

Много учители са ме учили в училище. С умиление си спомням за тях. Но най-живо изпъква пред мене образът на учителката Куна. Може би защото тя първа отвори пред мене вратата на училищната стая.

По-право учителката Куна ме спря пред вратата на училището, когато бях тръгнал сам да се запиша в първо отделение.

Спомням си — двамата ми по-големи братя сами тръгнаха да се запишат.

— И аз искам да се запиша! — рекох.

— Ха, туй ти останало! Малък си още, догодина ти е ред.

Но аз сега исках да се запиша.

И отидох незабелязан от никого.

Стигнах до голямото ново училище. Спрях се пред високата входна врата, повъртях се насам-натам — не смеех да вляза. И в туй време из училище излезе учителката Куна: тънка, висока. Погледнеш ли я, най-напред виждаш очите ѝ: големи, тъмни, засмени очи. Когато минаваше край дома, хората ѝ се радваха, весело отговаряха на поздрава ѝ.

— Какво правиш тук? — приведе се към мене учителката. — Чакаш някого?

— Ами, додох да се запиша в училище!

— Тъй ли? А на колко си години?

— На шест.

— Малък си още, догодина!

— Сега искам! — през сълзи рекох.

Учителката развеселена ме загледа.

— Не може! И защо плачеш? Ученик искаш да станеш, пък плачеш! Ха тичай при мама! Тя сега се чуди къде си отишъл.

На другата година мама ме заведе в училище. Ушила ми бе дълги шаячни панталони, облякла ми бе нова синя ризка с бели точки — сама бе тъкала платното и сама ушила ризката.

— Кажу добро утро на учителката! — рече мама.

— О-хо — засмя се учителката Куна. — Ами че ние от лани се познаваме с това момче! Виж колко си порасъл за една година! Искаш ли аз да те уча в първо отделение?

— Искам — рекох зарадван.

И тя ме гледа засмяна.

Черната ѝ коса лъщи. Едната от дебелите плитки, що падат на гърба ѝ, сега се е преметнала отпред на рамото.

— Готово! Записах те. Сега си вече мой ученик!

И пак се усмихва.

Не съм видял по-светла, по-лъчезарна усмивка. С нея учителката Куна укротяваше и най-немирните момчета. Тя не влизаше в стаята с пръчка, както други учители. Добре съм запомнил учителката, с която четири години сме били заедно. А колко песни знаеше тя! Какви приказки ни разказваше!

В ония години нямаше, както сега, много книжки за деца, но учителката Куна все намираще какво да ни прочете.

Една сутрин — бяхме вече в четвърто отделение — учителката Куна влезе в стаята с бързите си стъпки. Токчетата на обувките ѝ, както винаги, отсечено почукваха по пода. Тя се изправи пред нас, вдигна ръка:

— Вижте! Донесох ви първа книжка на списание „Звездица“.

И тя мина между чиновете, като показваше картинката от предната корица на книжката: майка държи на ръце детето си.

— Кой иска да получава списание „Звездица“?

— Аз! Аз! — развикаха се учениците отгук-оттам, като стрелкаха с ръце.

Бях между тия, които най-високо вдигаха ръка.

— Добре, много добре! Донесете утре по два лева да ви запиша и раздам книжките!

Сякаш някой силно дръпна надолу ръката ми. Седнах на чина. „Два лева! Толкоз пари няма да ми дадат у дома! — рекох си. — Ами че с два лева мама ще купи брашно да замеси хляб, та да напълни до половина писаната шарена ракла!“

Навярно дълбоко съм въздъхнал, защото учениците се заобръщаха към третия чин откъм прозореца. Аз като че не ги виждах. Мислех си: „Ей че хубава книжка!“

Този ден сутринта имахме три часа. Не бързах да си ида у дома. Бавно крачех по дългата права улица и все за списание „Звездица“ си мислех: „Да имах два лева, десет такива книжки бих получил!“

Стигнах до работилницата за лимонада. Спрях се да погледам как чичо Генчо опълченецът пълни шишетата. Едно голямо момче въртеше колелото на машината.

— Ей, Дека! — викна ми отвътре чичо Генчо. — Я ела да повъртиш колелото, че момчето трябва да изтича за нещо до пазара! Ще ти дам да изпиеш едно шише лимонада.

— Бива, чичо Генчо, ще ти помогна!

Оставих на един сандък торбичката с книгите и хванах дървената ръчка на колелото. Чичо Генчо бързо поставяше шишетата под една тръба да се пълнят. По едно време запита:

— Умори ли се?

— Не съм се уморил. Искам още да въртя!

А колелото голямо, та подскачах да не изтърва дръжката, когато тя излизаше най-горе. Изпотих се. Чичо Генчо пълнеше шишетата. Ей го, пак почна да ме подканя:

— Стига толкоз за едно шише лимонада. Вземи!

Но аз не спирах — все въртях и подскачах.

— Ами защо толкоз въртиш? — учуди се опълченецът.

— Да ми дадеш два лева!

— Два лева! А че защо ти са?

— За едни книжки.

— Какви книжки?

— Разказват се в тях приказки. Има и стихотворения. Учителката ни заръча да питаме в къщи. Иска да ни запише за списание „Звездица“. Десет хубави книжки! И картинки има в тях! У дома не могат да ми дадат пари, а че затуй, ако искаш, да повъртя още, а? Не съм се уморил — в задъхване говорех аз.

Чичо Генчо ме погледа-погледа, па отсече:

— Я ела насам!

Той посегна към джоба на шаячното ми палтенце. Из него се подаваше носната ми кърпичка. Измъкна я, та избърса потното ми чело.

— Ей ти два лева, дай ги на учителката за книжките. На твоите години аз не можах да ходя на училище. Турско робство беше тогава, бях избягал във Влашко. Оттам минах насам с опълченските дружини. Като се освободихме, понаучих се малко на четмо и писмо. Не зная кой беше написал някъде: „Чети «а, бе...»! То сляпото окато прави, то дава ум, момче!“

— Иван Вазов! — зарадван извиках аз. — Той написал и „Опълченците на Шипка“, дето си се бил с турците! И „Под игото“

написал. Аз прочетох цялата книга на мама и на тати!

— Хубаво! Добре си сторил! А сега, преди да си идеш, на̀ ти да изпиеш една лимонада.

Посегнах да натисна с пръст стъкленото топче, с което бе запушено отвътре шишето, но се спрях:

— Може ли да занеса у дома? На всички ще капна по малко.

— Може, може! Ей ти още едно шише! Като изпиете, ще върнеш празните шишета. А вземеш ли книжката утре, ще дода у вас да ми прочетеш от нея. Тичай сега у дома!

На другия ден едно момче хвърчеше от училище към къщи с крилата на радостта. Това бях аз! В торбичката при учебниците бе скрита първата книжка на списание „Звездица“. Видях отдалече чичо Генчо в нашия дюкян и от вратата извиках:

— Чичо Генчо, платих си за „Звездица“!

— Добре си направил! — рече засмян опълченецът, па се обърна към баща ми: — Момчето вчера си изкара двата лева.

— Тате, виж!

Извадих книжката из торбичката и му я показах.

А баща ми, както разкрояваше една агнешка кожа с кожухарското ножче, остави го на дългата маса и примига, като че очите го засърбяха.

— Я прочети да чуем!

Разтворих книжката на първата страница.

— Ще прочета едно стихотворение.

И аз с вълнение зачетох.

Баща ми леко клатеше глава. По едно време той се загледа над рамото ми. Обърнах се. Мама стоеше до вратата на дюкяна.

— Мамо, виж „Звездица“!

— Виждам, сине. Ти на чича си Генча ръка да целунеш!

А чичо Генчо добродушно се засмя:

— Защо пък? Момчето с труд спечели два лева. Нека тази книжка като звезда през цял живот да грее в сърцето му! Тъй и ще му свети в пътя към истина и добро. Че нали книгата е четири очи!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.